

Kerklieddichter René Van Loenen viert zijn jubileum met een nieuwe bundel

René van Loenen schrijft al veertig jaar kerkelijke liedteksten. Verbondenheid met elkaar en met God, dat is de dragende kracht van een lied, vindt hij. Morgen presenteert hij zijn nieuwe boek.

Interview

• Tjerk de Reus

Het is een mooi kleurrijk boek, de bundel liedteksten *In wolken uitgesneden* van kerklieddichter René van Loenen (1950). Van Loenen is geen onbekende onder hedendaagse kerkelijke lieddichters. Al sinds de vroege jaren tachtig schreef hij liedteksten, die destijds terecht kwamen in de serie bundels *Zingend geloven*. Ook het recentste *Liedboek* (2013) bevat teksten van Van Loenen en hij werkte mee aan het project *Psalmen voor nu*. De nu verschenen verzamelbundel valt te beschouwen als een jubileumuitgave: Van Loenen werd dit jaar zeventig en is zo'n veertig jaar dichter en schrijver van liedteksten.

Het idee voor deze bundel ontstond min of meer toevallig, vertelt hij. „De afgelopen twee jaar heb ik vrij veel liedteksten geschreven en vertaald. Onder meer voor het project *Bonhoeffer75*. Op zeker moment was ik aan het bladeren in oud materiaal, en dacht: zou het niet eens tijd worden om een selectie van al die liederen te bundelen? Van het een kwam het ander, het werd iets gezamenlijks met kunstenaar Jeltje Hoogenkamp, die een reeks kleurige schilderijen gerelateerd aan liedteksten maakte. Achteraf bleek deze publicatie goed te passen bij mijn veertigjarig jubileum als dichter.”

Aangespoord door een collega
Van Loenen is het bekendst als kerklieddichter, maar hij publiceerde ook een aantal bundels met zogenoemde 'vrije' poëzie, zoals *Straatliedegras* (2009) en *Pleisterplaats* (2014). „Vrije poëzie was er eerder in mijn leven”, herinnert Van Loenen zich, „maar al vrij snel kwamen de liedteksten erbij. Ik werd aangespoord door een collega die muziek doceerde aan dezelfde middelbare school waar ik Nederlands gaf. Die wist dat ik gedichten schreef. Toen zette ik mijn eerste liedteksten op papier. Hij componeerde er muziek bij voor zijn kerkkoor.”

Dit prille begin groeide uit tot een jarenlange 'band' tussen Van Loenen en de kerkelijke liedcultuur. Daaraan wilde hij dienstbaar zijn. „De kerk betekent veel voor me. Het fysieke samenkomen in de kerk heb ik de afgelopen maanden erg gemist. Naast ontmoeting en verbondenheid biedt de kerkdienst ook gelegenheid tot reflectie. Het zingen is hierbij natuurlijk van grote betekenis.”

Iets van wat Van Loenen raakt in de kerk, heeft hij verwoord in het lied *Geen taal bij machte*, dat als nummer 850 te vinden is in het *Liedboek*.

Iets wezenlijks of verrassends onder woorden brengen in eenvoudige taal, dat is het moeilijkst

„Het is een lied gebaseerd op Job 42. Geloven begint met verwondering over het mysterie, over wat leven is. Maar het begin van een antwoord ligt bij God zelf. Wij dorsten naar zijn onderricht, zodat wij weten wat hij van ons vraagt en wij zijn wil kunnen doen. Eerst God, dan wij. Dat is het geheim van het geloof, dat in de kerk centraal staat.”

Zijn er veranderingen te zien in die veertig jaar kerklieddichterschap? Heeft Van Loenen de koers verlegd of nieuwe inspiratie opgedaan? „In de jaren tachtig en negentig schreef ik veel liederen bij Bijbelverhalen of specifieke Bijbelteksten, en ook veel kinderliederen. Die werden bijna allemaal op muziek gezet door de Friese componist Yme van der Valk. De laatste twintig jaar heb ik me meer gericht op de liturgie: een kyrie of een avondmaalslied bijvoorbeeld. In samenwerking met de predikant schrijf ik teksten die door onze cantor-organist worden getoonzet en die de gemeente leert zingen. Naast thematische liederen

Van Loenen: „Geloven begint met verwondering over het mysterie, over wat leven is.” Foto: Corry Dijkstra

zijn er dan natuurlijk ook nog hertalingen en bewerkingen van bestaande liederen, bijvoorbeeld een bewerking van het Zonnelied van Franciscus van Assisi.”

Lied van de zachte krachten

Letten op de thema's die aan bod komen, ziet Van Loenen wel vernieuwing in zijn liederen. „De afgelopen jaren heb ik me verdiept in de theologie van Bonhoeffer. De tien gedichten die hij schreef, heb ik tot liedteksten bewerkt. Daarna schreef ik teksten bij treffende uitspraken die ik in zijn werk tegenkwam. Bijvoorbeeld: 'Zwakheid is in de ogen van Christus niet het imperfecte; het sterke is eerder het imperfecte en het zwakke het perfecte.' Zo'n zin vind ik heel krachtig. Wat Bonhoeffer hier verwoordt, heeft geleid tot het 'Lied van de zachte krachten', dat ook in mijn nieuwe bundel staat. Een actueel thema in deze tijd van leugenachtige wereldleiders. We hoeven helemaal niet geweldig te zijn!”

Wat hem ook trof, was Bonhoeffer's uitspraak 'God is niet degene die wij misschien wel nodig hebben, maar degene die laat weten ons nodig te hebben.' Van Loenen: „Bij Bonhoeffer, zo ontdekte ik, ligt het begin altijd bij God. Als het omgekeerd is, wordt het niets. Vroeger zouden zulke uitspraken me niet veel gezegd hebben, nu juist heel veel.”

Wie zeventig is, mag wijze raad geven aan jongeren. Wat zou Van Loenen jongere lieddichters willen meegeven, aan handvatten of tips? „Schrijf zoveel mogelijk in de wijvorm. Verbondenheid in God met elkaar, daar gaat het om. Hoe kunnen we er zijn voor de ander? Ten tweede: eenvoud! Iets wezenlijks of verrassends onder woorden brengen in eenvoudige taal, dat is het moeilijkst.”

Zelf werd van Loenen geïnspireerd door oudere dichters. „Van de oude generatie heeft met name Willem Barnard me geïnspireerd, met zijn vaak verrassende beeldspraak. Daarnaast noem ik Ad den

Besten, met wie ik begin jaren tachtig een tijdje gecorrespondeerd heb. Hij was een waardevolle coach voor mij. Maar ik maak me wel een beetje zorgen over de 'aanwas van onderop'. Ik zou wel meer jongere dichters aan het werk willen zien voor kerk en liturgie. Ik ken mooie teksten van Liesbeth Goedbloed, van Mieke van Zonneveld en van Alexis de Roode. Het zou mooi zijn als deze jongere dichters blijvend gestimuleerd worden om bij te dragen aan de bloei van het kerklied.”

• **In wolken uitgesneden.** Liedteksten van René van Loenen. Schilderijen Jeltje Hoogenkamp. Buij-ten & Schipperheijn Motief/De Roos van Culemborg, 18,75 euro

Veiligekerkerk bundelt preventiemateriaal

• Kerkelijke meldpunten werken samen in stichting

• Jan Auke Brink

Veenendaal | Kerkelijke meldpunten, koepels en christelijke hulp- en onderwijsorganisaties hebben gisteren het online platform *Veiligekerkerk.nl* gelanceerd. Met de website leggen de deelnemende kerkgenootschappen de nadruk op preventie. Coördinator Ineke van Dongen: „Er waren al misbruikmeldpunten voor

de verschillende kerken. Binnen die meldpunten kwam steeds meer aandacht voor preventie, omdat voorkomen van misbruik nu eenmaal het beste is. Maar dat liep op den duur scheef: de meldpunten zijn er primair voor de slachtoffers. Daarom hebben we samen een nieuwe stichting opgericht om de preventie te benadrukken.”

Van Dongen noemt de samenwerking van uiteenlopende christelijke organisaties uniek. „De meldpunten opereren niet langer alleen. Dat is heel krachtig. En Skin neemt ook deel aan dit initiatief, waarmee de

De meldpunten opereren niet langer alleen. Dat is heel krachtig

migrantenkerken ook betrokken zijn. Alleen de Rooms-Katholieke Kerk doet niet mee. Die gaf aan de opzet te breed te vinden, omdat Veiligekerkerk niet alleen misbruik in de kerk wil voorkomen, maar ook aandacht

heeft voor huiselijk geweld. En we hebben plannen om volgend jaar campagnes op te zetten, waarmee we seksueel misbruik en huiselijk geweld blijvend bespreekbaar willen maken in kerken en daarbuiten.”

Op de nieuwe website zijn alle preventiematerialen van de deelnemende instanties verzameld. „Hiermee gaan we versnippering tegen. En er zal geregeld nieuw materiaal bij geplaatst worden.”

Niet weggijken

Stichtingsvoorzitter ds. Almatine Leene benadrukt dat een kerk veilig

is als er voorzorgsmaatregelen worden genomen door middel van protocollen, gesprekken en preken en wanneer er direct maatregelen worden genomen als er wel iets plaatsvindt. „Een veilige kerk is een kerk die niet weggijkt.”

De stichting bestaat uit een stuurgroep, een klankbordgroep en een comité van aanbeveling. In de stuurgroep zitten vertegenwoordigers van drie kerkelijke meldpunten: Meldpunt Misbruik, SMPR en SEM.

• Zie voor meer informatie www.veiligekerkerk.nl